מסורת הש"ס

[תוספתא פ"א]

תא שמע רבי שמעון אומר יש נותר שמועלין בו ויש נותר שאין מועלין בו כיצד: לן לפני זריקה מועלין א] לאחר זריקה אין מועלין. קתני מיהת מועלין בו. לאו דהוה שהות למיזרקיה דאי בעי זריק שמע מינה היתר אכילה שנינו, לא, דקבליה סמוך לשקיעת החמה דלא הוה שהות למיזרקיה, אבל היה שהות מאי, הכי נמי דאין מועלין, מאי איריא דתני לפני זריקה ליתני קודם ב] שקיעה, ולאחר שקיעה? הכי נמי קתני קודם שיראה לזריקה, ולאחר שיראה לזריקה. תא שמע ר"ש אומר יש פיגול שמועלין בו ויש פיגול שאין מועלין בו כיצד: לפני זריקה מועלין, לאחר זריקה אין מועלין קתני מיהת לפני זריקה מועלין בו לאו דהוה שהות למיזרקיה דאי בעי זריק וקתני מועלין בו וש"מ היתר אכילה שנינו, לא, דלא הוה שהות למיזרקיה, אבל הוה שהות למיזרקיה [מאי] ה"נ דנפק מידי מעילה, מאי איריא דתני לאחר זריקה ליתני ג] קודם שקיעה ולאחר שקיעת החמה? ה"נ קאמר: קודם שיראה לזריקה, לאחר שיראה לזריקה. ת"ש הפיגול בקדשי קדשים מועלין מאי לאו דזרק ש"מ היתר אכילה שנינו, לא, דלא זרק, אבל זרק מאי הכי נמי דאין מועלין בו מאי איריא דתני בקדשים קלים אין מועלין בו ליתני כאן לפני זריקה כאן לאחר זריקה? הא אתיא לאשמועינן כל לאיתויי לידי מעילה זריקה כתיקנה מייתי לידי מעילה כל לאפוקי מידי מעילה אפילו שלא כתיקנה נמי מפקע מידי מעילה:

מתני'

כיצד לן. הדם כגון שנתקבל היום ולא נזרק עד למחר, אם אכל הבשר לפני זריקה מועלין בו, אכלו לאחר זריקה אין מועלין בו, דסבירא ליה לר' שמעון זריקת לן מוציאה מידי מעילה כזריקת כשר קתני מיהת לפני זריקה מועלין בו מאי לאו דהוה שהות ביום למיזרקיה דאי בעי זריק ואף על גב דנתקבל בכוס לא נפיק מידי מעילה עד לאחר זריקה ולהכי לפני זריקה מועלין בו האיל ועדיין לא נזרק הדם לא היה בו שעת היתר ושמע מינה היתר אכילה שנינו: **לא, דקבליה סמוך לשקיעת החמה.** ומשום הכי לן דלא הוה שהות למיזרקיה והאי אכל הבשר בלילה לפני זריקה להכי מועלין שהרי הדם עדיין לא היה ראוי ליזרק ולא מצינן למימר כל העומד ליזרק כזרוק דמי: **אבל אי הוה שהות.** דנראה לזריקה אמרינן כזרוק דמי ואין בו מעילה דהיתר זריקה שנינו: **אי הכי.** אדתני לן "לפני זריקה" ליתני הכי קבלו קודם שקיעת החמה דהוה שהות למזרקיה ולן אין מועלין בו דהאיל והיה עומד ליזרק כזרוק דמי דהיתר זריקה שנינו, קבלו לאחר שקיעת החמה דנשחט בלילה ולן ואכל הבשר מועלין בו דהא אינו ראוי ליזרק זריקה כשרה ולאו כזרוק דמי הילכך מועלין בו: **הכי נמי קתני קודם שיראה לזריקה.** דהא דתני "לפני זריקה" היינו קודם שנראה לזריקה - שקיבל אחר שקיעת החמה שעדיין לא נראה לזריקה אם אכל הבשר מועלין בו אבל אחר זריקה אחר שנראה לזריקה שקיבלו קודם שקיעת החמה דהוה שהות ביום למיזרקיה אין מועלין בו הואיל והיה עומד ליזרק כזרוק דמי ולעולם היתר זריקה שנינו: **ת"ש רבי שמעון אומר כו'.** וכולה מיתרלא כסוגיא דלעיל דיש נותר: **לאחר זריקה אין מועלין בו.** דסבירא ליה דזריקת פיגול מוציאה מידי מעילה בקדשי קדשים כזריקת כשר ופליגא אדרב גידל והכא ליכא למידק לטעמיה דר"ש כדדייק לעיל בהפיגול לעולם מועלין בו' טעמא דפיגול הא לא הוי פיגול אין מועלין בו, דהא סבירא ליה לר"ש דזריקת פיגול מוציאה מידי מעילה כזריקת כשר: **מאי לאו דזרק.** וטעמא משום הכי הוא דפיגול אינו מוציא מידי מעילה אף על פי שזרק הא בכשר כיון שזרק אין מועלין בו ש"מ היתר אכילה שנינו דבעינן שזרק: **לא דלא זרק.** אלא שנתקבל בכלי ובפיגול הוא דלא אמרינן כזרוק דמי הא בכשר אמרינן כזרוק דמי דהיתר זריקה שנינו: **אבל זרק מאי ה"נ.** דבעיא למימר דאין מועלין בפיגול, מאי איריא דתני סיפא בקדשים קלים ליתני בקדשי קדשים כאן לפני זריקה מועלין בו לאחר זריקה אין מועלין (א): **ודאי הכי נמי.** מלי תני ולא איצטריך סיפא: **אלא הא קמ"ל דכל לאיתויי לידי מעילה.** כגון אימורי קדשים קלים זריקה כתיקנה שאין בה פיגול אתיא לידי מעילה-האימורין, ולא זריקת פיגול: **כל לאפוקי מידי מעילה.** כגון בשר קדשי קדשים (ב) שלא כתיקנה כגון זריקת פיגול מפקע מידי מעילה ודלא כרב גידל והיינו דאמרינן במסכת מנחות הא איתותב רב גידל דהא סתמא ורבי שמעון תרוייהו סבירא להו דזריקת פיגול מוציאה מידי מעילה בקדשי קדשים:

מתני'

כיצד לן לפני זריקה מועלין בו לאחר זריקה אין מועלין בו קתני מיהא לפני זריקה מועלין בו לאו דהוה ד] ביה שהות למיזרק דאי בעי זריק. ה] *והא לפני זריקה ממש שלא זרק מועלין בו ואע"ג דאיכא היתר זריקה מכל מקום מועלין בו משום דהיתר אכילה שנינו לא דלא ו] הואי ליה שהות דקבליה סמוך לשקיעת החמה דלא נעשית הקבלה *בהכשר: **מאי איריא דתני לפני זריקה.** ז] פירוש כלומר אמאי מפליג בין קודם ח] לאחר זריקה ליפלוג בקודם זריקה גופיה בין קודם ראויות זריקה בין לאחר ראויות זריקה וליתני הכי קודם שקיעת החמה אין מועלין בו דאיכא ראויות זריקה לאחר שקיעת החמה מועלין בו דליכא ראויות זריקה ומשני ה"נ קתני קודם שיראה לזריקה כו' כלומר לפני זריקה לאו דוקא אלא ר"ל קודם שיראה לזריקה:

תא שמע רבי שמעון אומר יש פיגול כו'. ט] כלומר סוגית פיגול הוי כמו גבי נותר אמנם קשה היכי קאמר דמיירי דהויא שהות למיזרקיה י] אבל *אימא פיגול דקבלה לא מצית אמרת דהא יא] מוקמת לה בנעשה קבלה בהכשר וגם בהילוך לא מצית אמרת דהא רבי שמעון הוא דמכשיר בהילוך בפרק קמא דזבחים (דף יג.) משום דהויא לה עבודה שאפשר לבטלה כגון שוחט בצד המזבח וזורק לכן נראה לי יב] כגון שפיגל בסוף קבלה דהויא שהות למזרק בתחלת יג] *קבלה וקתני מועיל וש"מ היתר אכילה שנינו משמע אבל סיפא דאין יד] *מועיל מיירי לאחר זריקה ממש ותימה א"כ תיקשי לרב גידל דאמר דזריקת פיגול לא מפקע מידי מעילה וי"ל דרב גידל משני לה כדמסיק דהכא לפני זריקה היינו קודם שיראה לזריקה ולאחר זריקה לאחר שיראה לזריקה ולעולם קודם זריקה משום דהיתר זריקה שנינו ומ"מ קשה טו] דא"כ אי הויא סייעתא למ"ד היתר אכילה שנינו ליתא לדרב גידל וזה אינו טז] דלמ"ד היתר אכילה שנינו לא מצי ליישב מתניתא אם לא כדרב גידל דהא לעיל גבי מתני' דקתני שנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו *מיירי על כרחך בזרק כבר מדקאמר מועלין דאי בלא זרק מאי איריא משום דפיגל אפילו לא פיגל נמי כיון דהיתר אכילה שנינו יז] מ"מ כי פיגל אע"ג דזרק לא מפקע מידי מעילה אלמא כי אמרינן נמי היתר אכילה שנינו איתא לדרב גידל והכא משמע דליתא לדרב גידל אלא א"כ אמרינן דהיתר זריקה שנינו ואומר השר מקוצי דהא לא קשיא כלל למ"ד היתר אכילה שנינו אמר לך דכולי עלמא אית להו כוותי דהיתר אכילה שנינו[ה] ובמתני' אית ליה לר' יהושע לדרב גידל כדפירשנו דעל כרחך מיירי בזרק יח] לר"ש דברייתא לית ליה לדרב גידל ורב גידל אמר לך דכולי עלמא אית להו כוותי דלא אתיא זריקת פיגול כ] ומפקע מידי מעילה ובהא פליגי דר' יהושע אית ליה היתר אכילה שנינו ומיירי בזרק כדפירשנו לעיל ור"ש כא] דמתניתא מיירי בלא זריקה ואית ליה היתר זריקה שנינו כב]: **תא** שמע הפיגול בקדשי קדשים מועלין כג] כו'. לאו דזרק וש"מ היתר אכילה שנינו דמשמע דווקא פיגול מועלין כד] *דבלא פיגול אין מועלין בו ודווקא משום דזרק כה] והיכא היתר אכילה הא לא זרק אע"ג דלא פיגל מועלין כיון דליכא היתר אכילה וא"ת מגליה הא דדווקא בזרק מיירי למידק כו] דבלא פיגל אין מועלין דילמא ה"ה בלא זרק י"ל דהכי פירושו לאו דזרק דהוה שהות למיזרק כז] אבל לא זרק ומשום הכי מועלין דהיתר אכילה שנינו דאי היתר זריקה שנינו מכיון כח] א) שניתקבה בהכשר מיד נפק מידי מעילה והא דקאמר הפיגול מיירי כשפיגל בסוף קבלה כמו שפירשנו למעלה ומשני לא דלא זרק כלומר דלא נראה לזריקה דליכא השתא היתר לזריקה וזה הפירוש דחוק הוא מאד כט] דהא דזרק משמע דזרק ממש ופירש ריצב"א דה"ק מאי לאו דזרק כו' דאית ליה ב) מסתמא ל] אתא לאשמועינן כדרב גידל דזריקת פיגול לא מפקע מידי מעילה ועל כרחך מיירי בזרק ודוקא פיגל הוא דלא לא] מפקע מידי מעילה הא לא פיגל אין מועלין וש"מ דהיתר אכילה שנינו דאי היתר זריקה שנינו א"כ הוה ליה למיהוי לעולם כדלעיל לב] לאשמועינן דמיירי לאחר זריקה וכדרב גידל אלא ודאי היתר אכילה שנינו וא"ב על כרחיך מיירי בזרק דאי בלא זרק מאי איריא פיגל אפילו לא פיגל נמי דהא בעינן היתר אכילה אלא ודאי מיירי בזרק ואי סייעתא לדרב גידל לג] דודאי מיירי בזרק משום דהיתר אכילה שנינו לא דלא זרק כלומר אדרבה ליתא לדרב גידל דבזרק לא מיירי דאם כן הוה מפקא מידי מעילה אלא מיירי בלא זרק ומשום דהיתר זריקה שנינו: **כל** לאיתויי כו'. שלא כתיקנה לא מייתא והיינו כרב גידל כל לאפוקי מידי מעילה שלא כתיקנה נמי מפקע מידי מעילה ולעיל בשמעתיה דרב גידל פירשתי טעם נכון:

בשר

א) שנתקבלה בהכשר נ"ק ב) דמסתמא נ"ק

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה א:

והאי לפני כו' נ"ק

מבנה
סימון זה מודגש לציור הקשר בין מקורות (5-4) על פי רש"י לקמן ד"ה ת"ש ר' שמעון

בהכשר הס"ד ואח"כ ד"ה מאי איריא כו' בין קודם זריקה לאחר כו' נ"ק

נ"ל אימת פיגל

קבלה הס"ד ואח"כ ד"ה וקתני מועלין

[נ"ל מועלין]

ע"כ מיירי בזרק אח"כ מדקאמר כו' שנינו ומ"מ כי פיגל נ"ק

הא לא פיגל אין כו' נ"ק

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל זרק וכו' אין מועלין בו ומשני ודאי כצ"ל והד"א: (ב) ד"ה כל וכו' קדשי קדשים אפילו שלא כתיקנם:

* עי' רג"ש ופי' רש"י זריקת פיגול מועיל להוציא מידי מעילה (ודלא כרב גידל)

רבינו גרשום

דפיגול אינו מוציא מידי מעילה ולהכי אמר לעולם (אין) מועלין בו: לן לפני זריקה הבשר. כגון ששחט היום וקיבל הדם בכוס ולא זרקו עד למחר ואכלו הבשר: מועלין בו. אכלו לאחר זריקה אין מועלין בו אלמא סבירא ליה לרבי שמעון (דסבירא) דזריקת לן מפקא ממעילה. ובל"א אמרי לה לן לפני זריקה וזרק הדם ואכלו מועלין בו לן לאחר זריקה אין מועלין בו מאי לאו דהוי שהות ביום למיזרקיה דאיבעי זריק ליה אע"ג דנתקבל בכוס לא נפיק ממעילה עד לאחר זריקה וש"מ היתר אכילה שנינו: ליתני לן קודם שקיעת החמה אין מועלין בו. היינו דאיבעי זרקיה ולן לאחר שקיעת החמה דשחטיה לאחר שקיעת החמה: הכי נמי קתני לן לפני זריקה היינו קודם שיראה לזריקה קודם שקיעת החמה: ת"ש ר' שמעון אומר יש פיגול כו'. כולה סוגיא דיש פיגול כסוגיא דלעיל דיש נותר. *והא דר' שמעון דאמר זריקת פיגול מפקא מידי מעילה. פליגא אדרב גידל. והכא לטעמא דרבי שמעון ליכא למידק כי היכי דדייקינן לעיל בהפיגול לעול' מועלין בו משם דפיגל הא לא פיגל אין מועלין בו דהא ר' שמעון נמי בזריקת פיגול נמי סבר דאין בו מעילה: מאי לאו דזרק. טעמא דפיגול משום הכי אינו יוצא מידי מעילה אע"ג דזרק הא לאו פיגול אין מועלין בו בתר דזרק וש"מ היתר אכילה שנינו דבעינן דזרק ודאי: לא דלא זרק. אלא נתקבל בכוס ובפיגול לא אמרינן כזרוק דמי הא לאו פיגול אמרינן כזרוק דמי דהיתר זריקה היא: אבל זרק מאי הכי נמי. דבעית למימר אין מועלין בפיגול מאי איריא דתני סיפא בקדשים קלים כו': ודאי הכי נמי. ולא איצטריך סיפא: אלא הא קמ"ל. סיפא דכל לאיתויי לידי מעילה אימורין דקדשים קלים: אי הויא זריקה. כתיקנה בלא פיגול מתיא האימורין לידי מעילה ולא זריקת פיגול: כל לאפוקי לידי מעילה. כגון בשר קדשי קדשים אפילו שלא כתיקנה זריקת פיגול מפקא לידי מעילה ודלא

כרב

שיטה מקובצת

א] מועלין בו לאחר זריקה אין מועלין בו קתני: ב] קודם שקיעת החמה ולאחר. (ס"א סמוך)שקיעת החמה הכי אות ח' ה' נמחק: ג] ליתני לפני שקיעת החמה ולאחר תיבת קודם ל"ש: ד] דהוה ליה שהות. תיבת ביה נמחק: ה] זריק וח"ק לפני אות א' נמחק: ו] דלא הוית שהות אות א' ותיבת ליה נמחק: ז] תיבת פירוש נמחק: ח] קודם זריקה לאחר: ט] כו' כולה סוגיא. תיבת כלומר נמחק: י] למיזרקיה א"כ אימת פיגל תיבות אבל אימא נמחק: יא] דהא מוקמינן לה בנעשית הקבלה בהכשר וגם בהולכה לא מצית: יב] לי דאיירי כגון שפיגל בסוף הקבלה דהואי: יג] בתחילת הקבלה הס"ד ומה"ד וקתני מועלין וש"מ: יד] דאין מועלין מיירי: טו] קשה משמע דאי הויא. תיבות דא"כ אי נמחק: טז] אינו דהא למ"ד היתר אכילה כו' ליישב מתניתין אם: יז] שנינו אלא ודאי מיירי לאחר זריקה ומכל מקום כי פיגל כו' לא מפקא מידי: יח] שנינו ודרב גידל תנאי היא ובמתניתין: יט] ולרבי שמעון: כ] פיגול ומפקא (אות ע' נמחק) מידי מעילה. ס"נ כדפי' מברייתא כדמסיק לפני זריקה היינו קודם שיראה לזריקה. ס"א מדוייקים ומתניתין אתיא כדפי' ובריייתא נמי לא קשיא ליה דמיירי קודם שיראה לזריקה ולאחר שיראה כדמסיק ובלא זרק דמשמע ליה דהיתר זריקה שנינו ותנאי היא מהיתר זריקה ומהיתר אכילה. ת"ש כו': כא] ור"ש דברייתא תיבת דמתניתא ל"ש: כב] שנינו. גליון קשה לי לפי פי' זה דהיכא מתוקמא מילתיה דרב גידל למ"ד היתר זריקה מתרצינן ברייתא לאחר שיראה לזריקה אין מועלין בו והלא כך לי היתר זריקה למאן דאית ליה היתר זריקה שנינו כמו (זריקה) [אכילה] למאן דאית ליה היתר אכילה שנינו ונ"ל דרב גידל יפרש הברייתא כמ"ד היתר אכילה ולא נפרש דלפני זריקה ולאחר זריקה אמועלין בו קאי ור"ל פיגל פי' באחת מן העבודות לפני זריקה מועלין בו לא נפרש כך אלא נפרש דאפיגל קאי שאם פיגל לאחר זריקה ממש אין מועלין בו דאין פיגול אלא בארבע עבודות: כג] מועלין בו. תיבת כו' נמחק: כד] מועלין בו. אבל לא תיבת דבלא ל"ש: כה] דורק דאיכא היתר אות ו' נמחק: כו] למידק הא לא זרק אע"ג דלא פיגל אין: כז] למיזרק קודם פיגול אבל מ"מ לא זרק עדיין ומ"מ מועלין ש"מ דהיתר. תיבות ומש"ה נמחק: כח] מכיון שנתקבל בהכשר תיבת שניתקבה נמחק: כט] [illegible] : ל] [illegible] וא"כ על כרחך [illegible]